

Regeringens proposition

2004/05:3

Vissa ändringar på spel- och lotteriområdet

Prop.
2004/05:3

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 9 september 2004

Göran Persson

Bosse Ringholm
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I denna proposition föreslås Lotteriinspektionen ta över den uppgift socialnämnderna i dag har att vara tillstånds- och tillsynsmyndighet beträffande de s.k. förströelseautomaterna.

Som en förutsättning för tillstånd att anordna bingospel gäller i dag att det kan antas att bingospelet kommer att ge den anordnande samman slutningen skälig avkastning. I propositionen föreslås att vid den bedömningen skall även den förväntade avkastningen från spel på värdeautomater beaktas.

I propositionen föreslås också att Lotteriinspektionen skall ges möjlighet att medge undantag från lotterilagens förbud att ge kredit för insatser i lotteriet när det finns synnerliga skäl.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2005. För förströelseautomater för vilka tillstånd har meddelats tidigare föreslås särskilda övergångsbestämmelser.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000).....	7
3	Ärendet och dess beredning.....	9
4	Förströelseautomater – tillståndsgivning och tillsyn.....	10
5	Beräkningen av överskott från bingospel	16
6	Möjlighet till undantag från förbudet att lämna kredit för deltagande i lotteri	18
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	20
8	Konsekvensanalys	21
9	Författningskommentar	22
9.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel	22
9.2	Förslaget till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000)...	24
Bilaga 1	Lotterilagsutredningens sammanfattning av betänkandet Från tombola till Internet (SOU 2000:50) såvitt avser tillståndsgivning, tillsyn och kontroll av automatspel.....	26
Bilaga 2	Lotterilagsutredningens lagförslag i betänkandet Från Tombola till Internet (SOU 2000:50) i relevanta delar	28
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över betänkandet Från Tombola till Internet (SOU 2000:50)	34
Bilaga 4	Lagförslagen i promemorian Vissa ändringar i lotterilagen (1994:1000)	35
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanser beträffande promemorian	37
Bilaga 6	Lagrådsremissens lagförslag	38
Bilaga 7	Lagrådets yttrande	40
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 september 2004...	41
	Rättsdatablad.....	42

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2004/05:3

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel, samt
2. lag om ändring i lotterilagen (1994:1000).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel²

dels att i 4–6 och 8 §§ ordet ”socialnämnden” skall bytas ut mot ”Lotteriinspektionen”,

dels att 3, 7, 10 och 11 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §³

Tillstånd krävs för att anordna automatspel eller ställa upp en spelautomat i lokaler eller på platser som anges i 1 § första och andra styckena. Detta gäller inte för uppställning av en spelautomat och anordnande av spel i samband med offentliga tillställningar av tillfällig karaktär.

I ett tillstånd skall anges det antal spelautomater och den typ av spel som tillståndet avser.

Frågan om tillstånd prövas av *socialnämnden i den kommun där spelverksamhet skall anordnas eller där spelautomaten är avsedd att ställas upp*. Tillstånd får inte meddelas utan att polismyndigheten hörts i ärendet.

Socialnämnden får ta ut avgift för prövningen enligt grunder som beslutas av kommunfullmäktige.

Frågan om tillstånd prövas av *Lotteriinspektionen*. Tillstånd får inte meddelas utan att polismyndigheten och berörd kommun hörts i ärendet.

Lotteriinspektionen får ta ut avgifter för prövningen enligt de föreskrifter som regeringen meddelar.

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EGT L 204, 21.7.1998, s. 37, Celex 31998L0034), ändrat genom rådets direktiv 98/48/EG (EGT L 217, 5.8.1998, s. 18, Celex 31998L0048).

² Senaste lydelse av

4 § 1990:104

5 § 1990:104

6 § 1990:104

8 § 1990:104.

³ Senaste lydelse 1990:104.

Socialnämnden utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag och av de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

För att utöva tillsynen har *socialnämnden* rätt att få tillträde till lokaler och platser där automatspel anordnas eller där en spelautomat annars finns uppställd och att infordra upplysningar från den som anordnar spelet eller låtit ställa upp automaten.

Lotteriinspektionen utövar tillsyn över efterlevnaden av denna lag och av de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

För att utöva tillsynen har *Lotteriinspektionen* rätt att få tillträde till lokaler och platser där automatspel anordnas eller där en spelautomat annars finns uppställd och att infordra upplysningar från den som anordnar spelet eller låtit ställa upp automaten.

Lotteriinspektionen får ta ut avgift för tillsynen. Regeringen får meddela föreskrifter om avgift för tillsynen.

10 §

Socialnämndens beslut enligt 5 § andra stycket eller 6 § gäller omedelbart om nämnden ej förordnar annat.

Lotteriinspektionens beslut enligt 5 § andra stycket eller 6 § gäller omedelbart om *inspektionen* inte förordnar annat.

11 §⁵

Socialnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos *länsstyrelsen*.

Länsstyrelsens beslut i fråga om vitesföreläggande får inte överklagas. Andra beslut av *länsstyrelsen* får överklagas hos *allmän förvaltningsdomstol*. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Lotteriinspektionens beslut enligt denna lag får överklagas hos *allmän förvaltningsdomstol*. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

2. Tillstånd som har meddelats med stöd av äldre bestämmelser och vars giltighetstid löper ut före den 1 april 2006 skall fortsätta att gälla till dess giltigheten löper ut. Tillstånd vars giltighetstid löper ut efter den 31

⁴ Senaste lydelse 1990:104.

⁵ Senaste lydelse 1995:1710.

mars 2006 och tillstånd vars giltighet inte är begränsad i tiden upphör dock att gälla den 1 april 2006. Prop. 2004/05:3

3. Har beslut meddelats före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser gälla för överklagande och vid handläggningen av överklagandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000)

Härigenom föreskrivs att 22 och 37 §§ lotterilagen (1994:1000) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

Tillstånd att anordna bingospel får ges till en sådan sammanslutning som avses i 15 §, om

1. värdet av högsta vinsten inte överstiger ett basbelopp,
2. värdet av vinsterna i spelet motsvarar minst 35 procent av insatsernas värde,
3. vinstplanen anslås i spellokalen, och
4. det kan antas att bingospelet kommer att ge sammanslutningen skälig avkastning, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

Förekommer det spel på värdeautomater i spellokalen skall vid bedömningen enligt första stycket 4 även den avkastning som sådant spel kan antas komma att ge sammanslutningen beaktas.

Om det finns särskilda skäl för det får värdet av högsta vinsten uppgå till högre belopp än som anges i första stycket 1, dock högst sex basbelopp.

Tillstånd får lämnas för högst tre år åt gången.

37 §⁶

Det är inte tillåtet för den som anordnar ett lotteri enligt denna lag att lämna kredit för insatser i lotteriet. Detsamma gäller för den som är ombud för den som anordnar lotteriet.

Om det finns synnerliga skäl, får Lotteriinspektionen beträffande ett visst lotteri medge undantag från

⁶ Senaste lydelse 2002:592.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

Genom beslut i oktober 1997 gav dåvarande chefen för Finansdepartementet efter bemyndigande av regeringen en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av lotterilagen. Utredningen, som antog namnet Lotterilagsutredningen, överlämnade i juli 2000 slutbetänkandet *Från tom-bola till Internet – översyn av lotterilagstiftningen* (SOU 2000:50). I denna proposition behandlas utredningens förslag om tillståndsgivning, tillsyn och kontroll av automatspel. En sammanfattning av dessa delar av betänkandet finns i *bilaga 1*. Utredningens lagförslag i för denna proposition relevanta delar återfinns i *bilaga 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanfattning av remissvaren finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2000/2539).

Finansdepartementet remitterade den 6 oktober 2003 promemorian *Vissa ändringar i lotterilagen* (1994:1000). I promemorian lämnas förslag beträffande bedömningen av skälig avkastning vid bingospel och om möjlighet att medge undantag från lotterilagens förbud att ge kredit för insatser i ett lotteri. Promemorians innehåll överensstämmer i allt väsentligt med innehållet i avsnitten 5 och 6. Promemorians lagförslag återfinns i *bilaga 4*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. En sammanfattning av remissvaren finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2003/5284).

Förslagen i propositionen till ändringar i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel har anmälts till EG-kommissionen i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 27 maj 2004 att inhämta Lagrådets yttrande över de förslag till ändringar i lotterilagen som finns i *bilaga 6*. Lagrådets yttrande återfinns i *bilaga 7*.

Regeringen har inte inhämtat Lagrådets yttrande över förslaget till ändring av 11 § lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel. Regeringens förslag vad avser denna lag innebär i stort sett endast att tillståndsgivningen och tillsynen beträffande de spelautomater som regleras i lagen förs över från kommunala myndigheter till en statlig myndighet. Ändringen i 11 § är därför närmast att betrakta som en följdändring. Inte heller har regeringen inhämtat Lagrådets yttrande över förslaget till det nya tredje stycket i 7 § samma lag. Att ta ut s.k. offentligrättsliga avgifter är en vanligt förekommande form av finansiering av tillsynsverksamhet. Det är också den lösning som har valts i den närliggande lotterilagen (1994:1000). Förslaget framstår också som författningstekniskt okomplicerat. Regeringen finner därför att dessa frågor är av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Regeringens förslag: Lotteriinspektionen skall ta över socialnämndernas uppgifter enligt lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel. Inspektionen får inte meddela tillstånd enligt lagen utan att berörd kommun hörts i ärendet. Lotteriinspektionen får ta ut avgifter för prövningen av ärenden om tillstånd samt för tillsyn.

Regeringens bedömning: Krav på typgodkännande samt krav på tillstånd för innehav och införsel av förströelseautomater bör inte införas.

Lotterilagsutredningens förslag överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har föreslagit att lagen om anordnande av visst automatspel skall upphävas och att bestämmelser om förströelseautomater skall tas in i lotterilagen (1994:1000). Utöver att Lotteriinspektionen skall ta över ansvaret för tillståndsgivningen och tillsynen beträffande förströelseautomater har utredningen bl.a. föreslagit att det skall införas krav på typgodkännande av förströelseautomater samt krav på tillstånd för innehav och införsel av sådana automater.

Remissinstanserna: Flertalet av de remissinstanser som yttrat sig, däribland *Socialstyrelsen*, *Riksåklagaren*, *länsstyrelserna i Stockholms, Skåne och Värmlands län*, *Göteborgs kommun* och *Knutssonbolagen AB*, tillstyrker förslagen. *Lotteriinspektionen* anförde inledningsvis att, innan en förändring av tillståndsgivningen övervägs, man bör försöka komma till rätta med de problem som finns på området genom att ge inspektionen föreskriftsrätt, införa krav på typgodkännande samt intensifiera utbildningen av kommunernas handläggare. *Lotteriinspektionen* anför emellertid i en skrivelse till Finansdepartementet den 11 december 2002 (dnr Fi2002/4103) att inspektionen mot bakgrund av den senaste tidens utveckling på automatspelsmarknaden anser att tillståndsgivningen bör föras över till inspektionen i enlighet med utredningens förslag. *Spel- och tobakshandlarnas riksförbund*, som tillstyrker förslagen, framhåller att det för närvarande är svårt att hålla isär alla regler beträffande automatspel. Förbundets medlemmar uppvaktas av representanter för företag som äger automater och som utnyttjar osäkerheten om vad som gäller på området. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* avstyrker förslaget och anför att det i första hand är kommunerna som skall se till att det inte uppkommer olämpliga miljöer för barn och ungdomar samt att det därför är viktigt att beslutanderätten ligger kvar hos kommunerna. *Länsstyrelsen* anför vidare att lagen om anordnande av visst automatspel är en social skyddslagstiftning och att det därför är viktigt att särregleringen i förhållande till övriga automatspel kvarstår. *Riksåklagaren* anför att inhämtande av yttrande från polismyndighet bör göras obligatoriskt. Få remissinstanser har yttrat sig över utredningens förslag att det skall införas krav på tillstånd för innehav och förbud mot införsel av förströelseautomater. *Sveriges automatägars riksförbund* och *Truemax AB* avstyrker förslaget.

Bakgrund: Bestämmelser om de s.k. förströelseautomaterna finns i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel (automatspelslagen). Vissa skärpningar av lagens bestämmelser gjordes genom lag-

stiftning som trädde i kraft den 1 maj 1990. Därefter har lagen varit i stort sett oförändrad. Prop. 2004/05:3

Lagen tillämpas på sådana spel på mekaniska eller elektroniska spelautomater som anordnas för allmänheten eller som i annat fall anordnas i förvärvssyfte och som inte ger vinst eller endast ger vinst i form av fri-spel på automaten. Lagen tillämpas också på uppställning av automater av detta slag i lokaler eller på platser till vilka allmänheten har tillträde. En avgörande skillnad mellan förströelseautomaterna och de spelautomater som omfattas av lotterilagens bestämmelser är således att de förstnämnda inte får ge vinst i form av t.ex. varor, pengar eller värdebevis utan endast i form av rätt till fortsatt spel. Till de typer av automater som regleras i automatspelslagen hör flipperspel, skjutare, målspele, TV-spel och liknande spel (prop. 1981/82:203 s. 20).

Automatspelslagen trädde i kraft den 1 juli 1982. Dessförinnan var anordnande av spel på förströelseautomater undandraget samhällelig kontroll. Bakgrunden till införandet av automatspelslagen var att olämpliga ungdomsmiljöer hade uppkommit i de spelhallar där spel på flipperspel och liknande automatspel bedrevs.

Enligt lagen krävs tillstånd för att anordna automatspel eller att ställa upp en spelautomat i annat fall än vid offentlig tillställning av tillfällig karaktär. Frågor om tillstånd prövas av socialnämnden i den kommun där spelverksamheten skall anordnas eller där spelautomaten är avsedd att ställas upp. Tillstånd får inte meddelas utan att polismyndigheten hörts i ärendet (3 §).

När det gäller kraven för tillstånd föreskrivs bl.a. att den som anordnar automatspel skall svara för att spelautomaten inte används för annat ändamål än den är avsedd för, att god ordning råder inom den lokal eller på den plats där spelet bedrivs samt att barn och ungdom inte otillbörligen lockas att delta i spelet (2 §). Vid prövning av tillståndsansökan skall socialnämnden bedöma risken för att en spelautomat kommer att användas för annat ändamål än som avses med ansökan eller för att verksamheten kan komma att äga rum i strid mot 2 § eller bedrivs i en miljö som är olämplig för barn eller ungdom. Vid prövningen skall särskilt beaktas sökandens lämplighet, antalet spelautomater för vilka tillstånd söks, spelens beskaffenhet samt lokalens eller platsens ändamålsenlighet och belägenhet (4 §). Tillstånd att anordna automatspel får förenas med föreskrifter om lägsta ålder för tillträde och tider när spelverksamheten får bedrivs samt andra föreskrifter som behövs för att motverka att spelverksamheten förorsakar bristande ordning eller bedrivs i en miljö som är olämplig för barn eller ungdom (5 § första stycket). Det är socialnämnden som utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen och meddelade föreskrifter (7 §). Om det efter tillståndsbeslutet uppkommer missförhållanden till följd av spelverksamheten får socialnämnden meddela nya eller ändrade föreskrifter (5 § andra stycket). Vidare får socialnämnden återkalla ett tillstånd om automatspel har anordnats i strid mot 2 § eller mot meddelade föreskrifter, om spelautomaten använts för annat ändamål än tillståndet avser eller om annars förutsättningar för tillstånd inte längre föreligger (6 §). Socialnämnden har rätt att få tillträde till de lokaler och platser där automatspel anordnas eller spelautomater

annars finns uppställda samt att infordra upplysningar från den som anordnar spelet eller låtit ställa upp automaten (7 § andra stycket). För att få tillträde till lokaler och platser samt för att få upplysningar får socialnämnden förelägga vite samt, för att bereda sig tillträde, anlita biträde av polisen (8 §). Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet anordnar automatspel eller låter ställa upp en spelautomat i strid mot 3 § eller bryter mot meddelade föreskrifter döms, om gärningen inte är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader (9 §).

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Tillståndsgivning

Som framgår av lagens bestämmelser är automatspelslagen en social skyddslagstiftning. Bland annat Lotterilagsutredningens undersökningar visar emellertid att förströelseautomaterna – stick i stäv med automatspelslagens intentioner – har kommit att utgöra ett stort problem, främst i storstadsregionerna. Det förekommer olagligt spel och spel i olämpliga miljöer. Det olagliga spelet består bl.a. i spel om pengar på s.k. pokermaskiner och fruktmaskiner. Spelanordnaren och spelaren kommer i dessa fall överens om att penningvinster skall utgå vid vissa kombinationer eller när visst antal poäng uppnås. Det förekommer också att spelautomater ställs upp utan att tillstånd söks och att spelanordnaren hävdar att tillstånd inte krävs, vare sig enligt automatspelslagen, eftersom vinst inte utbetalas av automaten utan endast i anslutning till spelen, eller enligt lotterilagen, eftersom spelen innehåller skicklighetsmoment och således inte utgör lotteri utan tävling. Utvecklingen har bl.a. lett till att många ungdomar undergräver sin ekonomi och riskerar därigenom att dras in i kriminalitet. Den beskrivna negativa bilden av situationen på spelmarknaden bekräftas i en rapport från Lotteriinspektionen den 11 november 2002.

De skärpningar av automatspelslagen som genomfördes 1990, som bl.a. innebar att den som anordnar automatspel skall svara för att spelautomaten inte används för annat ändamål än den är avsedd för (t.ex. spel om pengar), har inte kunnat hindra att det på många håll i landet finns s.k. pokermaskiner och fruktmaskiner uppställda för vilka tillstånd har meddelats enligt automatspelslagen. Med andra ord har tillstånd meddelats för just sådana automater som lagstiftningen inte tillåter. Härtill kommer, såsom framgår av remissyttrandet från Spel- och tobakshandlarnas riksförbund, att det har uppstått en osäkerhet om lagens innebörd som utnyttjas av företag vilka ser en möjlighet att tjäna pengar på spel som inte är förenligt med automatspelslagen. *Svenska kommunförbundet* har i sitt remissvar anfört att tillståndsgivningen i många kommuner är en marginell arbetsuppgift vilket gör att det kan vara svårt att upprätthålla en tillräcklig kompetens i sådana ärenden. Även *Länsstyrelsen i Stockholms län* har pekat på att kompetensen hos många kommuner är otillräcklig för att på ett tillfredsställande sätt hantera ärenden om förströelseautomater. I en kartläggning av den kommunala tillståndsgivningen som redovisades av Lotteriinspektionen till Finansdepar-

tementet den 30 maj 2003 anges att det förekommer att kommunens arbete med stöd av automatspelslagen är oorganiserat. Det saknas i vissa fall sammanställda förteckningar över givna tillstånd. Materialet är sällan aktuellt och någon kontroll av om tillstånden nyttjas eller nyttjas i enlighet med tillståndet görs sällan. Tjänstemän tilldelas uppgiften att handlägga ärenden utan närmare instruktioner för hur arbetet skall utföras och ofta utan introduktion i ämnet. Handläggare vet ibland inte att spelautomater regleras i två lagar eller att det är kommunens ansvar att handlägga ärenden enligt automatspelslagen. Ibland känner man inte till att automatspelslagen finns. Även om det i Lotteriinspektionens kartläggning också framkommer att det finns kommuner som sköter sina åligganden enligt automatspelslagen på ett bra sätt måste det konstateras att tillståndsgivningen vad avser förströelseautomater på många håll i landet inte fungerar tillfredsställande.

Dessa förhållanden, som bör sättas i samband med den rådande situationen på förströelseautomatområdet och som även påtalas av Lotterilagsutredningen, utgör enligt regeringens mening ett starkt skäl för att överväga en ändrad ordning för tillståndsgivningen så att i stället Lotteriinspektionen blir tillståndsmyndighet på området. Härigenom skulle tillståndsgivningen handhas av en myndighet med stor kompetens på spelområdet. Härtill kommer att det finns stora samordningsvinster att göra genom en sådan ändrad ordning för tillståndsgivningen. Enligt lotterilagen är Lotteriinspektionen redan i dag tillståndsmyndighet för bl.a. varuspelsautomater och restaurangkasinospel. I många fall är det samma företag som arrangerar sådana spel och spel på förströelseautomater. Prövningen är också i huvudsak densamma innefattande bl.a. en bedömning av den tekniska utrustningen och av arrangörens och spelplatsens lämplighet. Ytterligare en fördel med en central tillståndsgivning är att den avsevärt minskar risken för en sådan olikformig behandling som det annars finns en risk för när beslutanderätten är spridd på så många organ som kommunerna utgör.

Lotteriinspektionen har i sin kartläggning även pekat på den ökande användningen av datorbaserade spel och framväxten av Internetkaféer för speländamål. Dessa utgör naturliga efterträdare till sådana traditionella förströelsespel som automatspelslagen syftar till att kontrollera. Den tekniska utvecklingen på automatspelsmarknaden medför också att spelautomater lätt kan byta skepnad från förströelsespel till automater för spel om pengar. Ett led i arbetet med att komma till rätta med dessa problem och de oklarheter som råder i frågan om för vilka automater tillstånd kan ges, är, enligt regeringens bedömning, att tillståndsgivningen samordnas.

Regeringen finner mot bakgrund av de redovisade förhållandena att tillståndsgivningen och tillsynen avseende förströelseautomater bör föras över till Lotteriinspektionen.

Berörd kommun bör ges tillfälle att yttra sig

Överflyttningen av tillståndsgivningen till Lotteriinspektionen får naturligtvis inte medföra att de sociala skyddsintressen som lagstiftningen villar på hamnar i bakgrunden. Därför är det även i fortsättningen angeläget

att den kunskap som finns på lokal nivå tas till vara. Kommunerna har värdefull kunskap om de tilltänkta spelplatserna och andra lokala förhållanden av betydelse för tillståndsgivningen. Denna kunskap kan tas till vara genom att införa en skyldighet för Lotteriinspektionen att höra berörd kommun innan tillståndsbeslut meddelas. En sådan skyldighet har socialnämnden i dag när det gäller att höra polismyndigheten. Lotterilagsutredningen har föreslagit en bestämmelse som innebär att Lotteriinspektionen i varje ärende skall ge berörd kommun tillfälle att yttra sig. Enligt regeringens mening är det tillräckligt att kommunen hörs i de fall då Lotteriinspektionen överväger att bifalla en ansökan. Om Lotteriinspektionen redan mot bakgrund av ansökningshandlingarna och eventuellt annat underlag som den har att tillgå kan göra bedömningen att ansökan skall avslås finns det inte anledning att inhämta yttrande från berörd kommun. Lotteriinspektionen bör således åläggas att ge berörd kommun tillfälle att yttra sig innan beslut om tillstånd avseende förströelseautomater meddelas.

Den föreslagna ordningen utgör enligt regeringens bedömning en tillräcklig garanti för att de sociala skyddshänsynen ges en avgörande roll vid tillståndsprövningen. Därmed utgör inte de principiella skäl som *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* redogjort för hinder mot ett överförande av tillståndsgivningen till Lotteriinspektionen.

Tillsyn och kontroll

Lotteriinspektionen är central förvaltnings- och tillsynsmyndighet för lotterifrågor. Vad gäller den närmare tillsynen över förströelseautomaterna bör, i enlighet med vad som i övrigt gäller på området (se 48 § lotterilagen), denna ankomma på den myndighet som meddelat tillståndet till anordnandet av lotteriet eller spelet. Eftersom Lotteriinspektionen nu föreslås bli tillståndsmyndighet även för förströelseautomaterna bör inspektionen också svara för den närmare tillsynen och kontrollen på detta område.

På samma sätt som Lotteriinspektionen i dag tar ut avgifter i den verksamhet som inspektionen bedriver enligt lotterilagen bör även avgifter tas ut för tillståndsprövning och tillsyn när det gäller förströelseautomater.

Lotterilagsutredningens övriga förslag om förströelseautomater

Utöver det nyss behandlade förslaget att föra över tillståndsgivning och tillsyn avseende förströelseautomater till Lotteriinspektionen har Lotterilagsutredningen lämnat ytterligare förslag vad gäller regleringen av denna automattyp. Bland annat innefattar utredningens förslag krav på typgodkännande av automaterna som förutsättning för tillstånd och krav på tillstånd för innehav och införsel. Utredningens förslag innebär också att automatspelslagen skall upphävas och att reglerna om förströelseautomater skall tas in i lotterilagen.

Regeringen föreslår inte någon ändring i sak av den definition som enligt automatspelslagen gäller för förströelseautomater. Även i fortsättningen skall med sådana automater således avses automater som inte ger

vinst eller som ger vinst bara i form av rätt till fortsatt spel. Denna definition träffar emellertid inte bara de traditionella förströelseautomater som omnämns i förarbetena till automatspelslagen utan även annan, framför allt elektronisk, utrustning som kan användas för spel. Under de dryga tjugo år som gått sedan automatspelslagens tillkomst har en utveckling ägt rum som medför att det i snart sagt varje hem finns apparater som, beroende på hur de används, skulle kunna omfattas av definitionen, såsom t.ex. hemdatorer och TV-spelskonsoller. Mot denna bakgrund finner regeringen att det varken är möjligt eller önskvärt att införa ett krav på tillstånd för innehav som skulle omfatta sådana apparater. Något förbud mot införsel motsvarande det som gäller för de automater som i dag omfattas av lotterilagen är därmed inte heller aktuellt. Av samma anledning föreslår regeringen inte heller att det införs ett krav på typgodkännande.

Lotterilagsutredningen har även, i enlighet med det uppdrag som gavs i direktiven, föreslagit att automatspelslagen skall upphävas och att bestämmelser om förströelseautomater skall tas in i lotterilagen. I direktiven uttalades bl.a. att det är viktigt att tillståndsgivningen är konsekvent och att den övergripande tillsynen av automatspelsmarknaden är effektiv.

De ändringar regeringen föreslår beträffande förströelseautomater begränsar sig i huvudsak till att överföra ansvaret för tillsyn och tillståndsgivning från socialnämnderna till Lotteriinspektionen. Vid sådant förhållande finns det inte anledning att upphäva automatspelslagen för att i stället föra in bestämmelser om förströelseautomater i lotterilagen. För att uppnå den konsekventa tillståndsgivning och effektiva tillsyn, vars vikt betonades i direktiven, är det enligt regeringens mening tillräckligt att ansvaret på området förs över till Lotteriinspektionen. Ett inlemmande av bestämmelser om förströelseautomater i lotterilagen skulle även innebära att en verksamhet som inte utgör lotteri skulle regleras i lotterilagen. De betänkligheter av principiell karaktär som en sådan ordning skulle medföra talar också för att förströelseautomaterna även i fortsättningen regleras särskilt. Mot denna bakgrund finner regeringen att automatspelslagen inte skall upphävas. De ändringar i automatspelslagen som därmed blir aktuella begränsar sig – med några undantag som berörs i författningskommentaren – till att i de bestämmelser ordet ”socialnämnden” förekommer skall det bytas ut mot ”Lotteriinspektionen”.

Lotterilagsutredningen föreslår att bestämmelsen i 11 § lotterilagen om att ett tillstånd att anordna lotteri skall avse viss tid skall bli tillämplig även på tillstånd att anordna spel på förströelseautomater. Automatspelslagen innehåller inte någon motsvarande bestämmelse och Lotteriinspektionens kartläggning av den nuvarande tillståndsgivningen visar att för nästan samtliga tillstånd som meddelats av socialnämnderna har giltighetstiden inte begränsats. En sådan ordning medför att den omprövning som automatiskt sker när ett tidsbegränsat tillstånd löpt ut och fråga om dess förnyande väckts inte kommer till stånd. Mot bakgrund av de redovisade förhållandena på automatspelsmarknaden framstår det inte som en lämplig ordning att meddela tillstånd som gäller för all framtid. Det finns således skäl som talar för att införa en regel om tidsbegränsade tillstånd även i automatspelslagen. Den omständigheten att automatspelslagen inte särskilt föreskriver att ett tillstånd skall avse viss tid utgör

emellertid inte hinder för beslutsmyndigheten att begränsa tillståndens giltighetstid. Vidare innebär den tillståndsgivning som Lotteriinspektionen i dag bedriver enligt lotterilagen att de tillstånd som inspektionen utfärdar alltid är tidsbegränsade. Regeringen finner mot denna bakgrund det inte nödvändigt att i automatspelslagen införa en särskild bestämmelse om att tillstånd skall avse viss tid.

5 Beräkningen av överskott från bingospel

Regeringens förslag: Vid prövning av tillstånd att anordna bingospel skall, vid bedömningen om bingospelet kan antas komma att ge skälig avkastning, även den avkastning som spelet på värdeautomater kan antas komma att ge beaktas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser är positiva till förslaget, bl.a. *Svenska Bingoarrangörers Centralorganisation (Svebico)*, *A-lotterierna*, *Folkspel* och *AB Svenska Spel*. Bland andra Lotteriinspektionen och Konsumentverket har inget att invända mot förslaget. Statens folkhälsoinstitut är avvaktande positivt. Några remissinstanser tillstyrker förslaget under förutsättning att spelberoendenaspekter beaktas. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anser att det bör ankomma på Lotteriinspektionen att utarbeta föreskrifter om en rimlig fördelning mellan avkastningen på bingospelet och spelet på värdeautomater. *Länsstyrelsen i Värmlands län* föreslår att begränsningar kan ske genom att viss bruttoomsättning på bingospelet medför rätt att anordna spel på visst antal värdeautomater. *AB Svenska Spel* anser att det bör uppdras åt Lotteriinspektionen att bedöma och kontrollera den föreslagna avkastningsrelationen mellan bingospelet och spelet på värdeautomaterna. Vidare skall länsstyrelserna genom sin tillsynsverksamhet följa att bingospelet ger skälig avkastning. *Spelberoendes Riksförbund* avstyrker förslaget. Att låta den negativa utvecklingen på bingomarknaden resultera i möjligheten att beakta avkastningen från spel på värdeautomater vid prövningen av tillstånd att anordna bingospel motsätter sig förbundet bestämt. Att medge detta är att riskera en ökning av en, ur spelberoendehänsyn, mycket negativ spelform. Föreningslivet får redan i dag oerhört mycket pengar från statens spelintäkter och det är därför inte rimligt att nya tillstånd skall vara avhängigt av fler värdeautomater på bingohallar och det lidande som det medför för dem som genom dessa utvecklar ett spelberoende.

Bakgrund: Enligt 22 § lotterilagen (1994:1000) får tillstånd att anordna bingospel ges till en sådan sammanslutning som avses i lagens 15 §, dvs. ideella föreningar som har till huvudsakligt syfte att främja ett allmännyttigt ändamål inom landet. Ett av de villkor som ställs upp för att tillstånd skall kunna ges är att det kan antas att bingospelet kommer att ge sammanslutningen skälig avkastning, om det inte finns särskilda skäl för något annat (22 § första stycket 4). En bestämmelse med motsvarande innebörd infördes första gången i lotterilagen (1982:1011). I

förarbetena till den lagen (prop. 1981/82:170 s. 126 f.) uttalades att frågan vad som är att anse som skälig avkastning, dvs. nettovinst, inte kan besvaras generellt utan måste avgöras från fall till fall. Vid tillståndsprövningen och i anslutning till den löpande kontrollen av lotteriet bör tillses att kostnaderna för reklam, administration, försäljning m.m. inte överstiger vad som med hänsyn till omständigheterna kan bedömas som skäligt. Som exempel på när det finns särskilda skäl att göra avsteg från kravet på skälig avkastning nämndes lotterier som huvudsakligen har till syfte att stimulera till aktiviteter som enligt en allmän uppfattning är värda att stödja.

Bingospelet, som växte fram i Sverige under 1960-talet, har kommit att bli en viktig inkomstkälla för föreningslivet. Spelformen har emellertid haft en negativ utveckling under de senaste 10 åren. Detta har lett till att allt fler tillståndsinnehavare har fått svårt att uppfylla kravet att det skall kunna antas att bingospelet kommer att ge sammanslutningen skälig avkastning.

Sedan 1999 har AB Svenska Spel regeringens tillstånd att anordna spel på värdeautomater i samband med bingospel. Med stöd av tillståndet, som medger utplacering av 500 värdeautomater, har AB Svenska Spel placerat ut värdeautomater, s.k. Miss Vegasautomater, i flertalet av landets bingohallar. Vid årsskiftet 2003/2004 var 405 automater utplacerade. Omsättningen uppgick 2003 till 644 miljoner kronor och överskottet till 213 miljoner kronor. Avtal har ingåtts mellan AB Svenska Spel och de enskilda bingospelsanordnarna som reglerar hur stor del av överskottet från spelet på värdeautomater som skall tillfalla bingospelsanordnarna.

Bestämmelsen i 22 § första stycket 4 lotterilagen medger inte att avkastningen från det spel på värdeautomater som äger rum i lokalen beaktas vid bedömningen av om bingospelet kan antas komma att ge skälig avkastning. Detta innebär att tillståndsmyndigheten i vissa fall avslår en ansökan om tillstånd att anordna bingospel trots att den samlade spelverksamheten som förekommer i lokalen kan antas komma ge skälig avkastning. I sammanhanget kan nämnas att avkastningen från spelet på värdeautomater endast i ett fåtal bingohallar överstiger den genomsnittliga avkastning som bingospelet ger.

Svebico har i en skrivelse till regeringen den 31 oktober 2002 framfört att nettobehållningen från värdeautomater i bingohallar bör få räknas med i nettobehållningen från bingospelet.

Skälen för regeringens förslag: Avsikten med att ge ideella föreningar en möjlighet att anordna bingospel är, vilket även gäller för övriga lotterier, att de skall kunna finansiera sin egentliga, ideella verksamhet med de inkomster som bingospelet ger. Det är mot denna bakgrund regleringen i 22 § första stycket 4 lotterilagen skall förstås. Den negativa utveckling som bingospelet genomgått under senare tid innebär att ett flertal ideella föreningar fått försämrade möjligheter att finansiera sin verksamhet, eftersom de har svårt att uppfylla kravet på skälig avkastning. De har därmed inte kunnat få sina tillstånd förnyade eller över huvud taget inte fått inträde på bingospelsmarknaden.

Samtidigt har den sammanlagda spelverksamhet som bedrivits i bingohallarna, dvs. inklusive värdeautomatspel, gett inkomster av sådan om-

fattning att föreningarna har kunnat finansiera sin verksamhet. Regeringen anser att det framstår som rimligt att den bedömning av avkastningen som skall göras vid tillståndsgivningen skall ta sikte på hela den spelverksamhet som bedrivs i spellokalen. Även den avkastning som värdeautomatspelet kan antas komma ge bör således beaktas vid bedömningen.

Spelberoendes Riksförbund anser att regeringens förslag kan komma att innebära en ökning av spelandet på värdeautomater i bingohallar. Enligt regeringens mening är det angeläget att det vidtas erforderliga åtgärder för att undvika att den föreslagna förändringen medför att spelandet i bingohallarna kommer att domineras av spel på värdeautomater. Regeringen avser därför att verka för en begränsning av avkastningen på värdeautomater så att denna inte överstiger avkastningen på bingospelet.

6 Möjlighet till undantag från förbudet att lämna kredit för deltagande i lotteri

Regeringens förslag: Lotteriinspektionen ges möjlighet att i enskilda fall medge undantag från lotterilagens förbud att ge kredit för insatser i lotteriet om det finns synnerliga skäl.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorian föreslås att tillståndsmyndigheten får medge undantag från kreditförbudet om det finns särskilda skäl.

Remissinstanser: Många remissinstanser är positiva till förslaget, bl.a. *Folkspel*, *A-lotterierna*, *AB Svenska Spel* och *IOGT/NTO*. Bland andra *Lotteriinspektionen* har inget att invända mot förslaget. Några remissinstanser tillstyrker förslaget under förutsättning att spelberoendeaspekter beaktas. *Statens folkhälsoinstitut (FHI)* anser att lagtexten bör utformas på ett sådant sätt att kredit enbart kan ges på lotter med efterhandsdragning och tydligt fastställa att spel som förmedlas med hjälp av elektromagnetiska vågor inte kan undantas från lotterilagens förbud. *Konsumentverket* ifrågasätter om det föreligger ett behov av en sådan långtgående lagändring, då ändringen endast syftar till att underlätta förmedling av lottsedlar för en viss typ av lotterier. *AB Trav och Galopp (ATG)* avstyrker förslaget och *Spelberoendes Riksförbund* uttrycker en tveksamhet till att genomföra förslaget. Enligt *ATG* skulle undantaget från förbud för spel på kredit göra regelverket otydligare. En situation liknande den om åldersgränser på spel skulle uppstå. Vissa spel har en åldersgräns på 18 år, andra ingen åldersgräns alls. Det är tydligare och enklare om alla aktörer på den svenska spel- och lotterimarknaden agerar efter samma regelverk, som innehåller ett klart förbud för kredit på spel och lotterier. *ATG* menar att för de lotterier som åberopas i promemorian finns i dag andra sätt än postförskott för att göra det praktiskt och ekonomiskt för både anordnaren och lottköparen, utan att kredit lämnas. Det finns exempelvis förskottsbetalning, internetbetalning, autogiro m.m. *Spelberoendes Riksförbund* anför att förslaget kan medföra att fler personer blir spelberoende. Förbundet vill därför uttrycka en tveksamhet till att införa förslaget utifrån att det de facto finns cirka 125 000 personer

i Sverige som har problem med spel och att dessa kan få svårt att värja sig mot att i hemmet erbjudas en lättillgänglig och för stunden kostnadsfri spelform, dvs. spel med kreditmöjlighet.

Bakgrund: Enligt 37 § lotterilagen är det inte tillåtet för den som anordnar ett lotteri enligt lagen att lämna kredit för insatser i lotteriet. Detsamma gäller, sedan den 1 augusti 2002, den som är ombud för den som anordnar lotteriet. I förarbetena till lotterilagen anfördes att spel och lotterier alltid innebär risker för spelmissbruk och därmed följande sociala skadeverkningar och att det är angeläget att lagstiftningen är utformad på ett sådant sätt att dessa risker minimeras. Att spela på kredit kan i enskilda fall få förödande konsekvenser. Om en deltagare i spel och lotterier erbjuds kredit för insatser i spelet kan denne under spelets gång frestas att spela långt över sin ekonomiska förmåga (prop. 1993/94:182 s. 37). I propositionen uppmärksammades särskilt att det förekom spel och lotterier via 071-linjer och att en del människor i samband med dessa spel ådrog sig stora skulder som senare skulle betalas via telefonräkningen.

Skälen för regeringens förslag: Det har visat sig att kreditförbudet kommit att omfatta en del sätt att sälja lotter som inte användes vid tiden för införandet av de nu aktuella bestämmelserna. Ett exempel som uppmärksammats är den ordning för förmedling som tillämpats av vissa s.k. rikslotterier, dvs. lotterier som anordnas i flera län. Dessa har under en längre tid förmedlat sina lottsedlar via postförsändelser mot postförsrott. Under senare år har dessa lotterianordnare övergått till att anlita ombud och, efter en lagändring som innebar att kreditförbudet kom att omfatta även ombud, s.k. servicebolag som skickar lotten med post till lottköparen tillsammans med en faktura. Även om fakturan inte betalas i tid deltar lotterna i dragningen. Den som inte betalar fakturan blir däremot avstängd från möjligheten att framöver köpa lotter på detta sätt.

Det nu beskrivna exemplet på försäljning och förmedling av lotter innebär att lottköparen får sina lottsedlar innan de betalas. Det rör sig således i och för sig om en form av kredit men exemplet framstår snarare som ett alternativt betalningssätt än som ett sätt att göra det möjligt för den som inte har råd att ändå spela. Regeringen anser inte heller att försäljningsmetoden innebär en sådan risk för spelmissbruk som motiverade införandet av förbudet mot att lämna kredit för insatser i ett lotteri. Vad som framför allt skiljer detta sätt att sälja lotter från det system som uppmärksammades i förarbetena till lotterilagen är att det inte rör sig om en kredit som kan leda till ett oönskat spelbeteende. Regeringen gör bedömningen att det i stället rör sig om en lösning som är praktisk och ekonomisk för både anordnaren och lottköparen. Risken för ett upprepat och oplanerat spelande framstår som i det närmaste utesluten. De skäl som motiverade införandet av förbudet mot kreditgivning kan alltså inte åberopas mot det nu aktuella sättet att sälja lotter. Regeringen anser därför att det bör finnas en möjlighet för lotterianordnaren att tillämpa ett sådant system för försäljningen av lotterna. Lotterilagens förbud mot kreditgivning bör därför kompletteras med en möjlighet till undantag från förbudet mot att ge kredit för insatserna i lotteriet.

Regeringen gör således i stort samma bedömning som den som görs i promemorian. Emellertid finner regeringen att den restriktiva tillämpning

som är avsedd bäst kommer till uttryck i lagtexten om formuleringen ”synnerliga skäl” används i stället för den i promemorian föreslagna formuleringen ”särskilda skäl”. Eftersom det alltså är fråga om en restriktiv tillämpning som förutsätter att det inte finns några risker för spelberoende finner regeringen att de farhågor som har framförts av vissa remissinstanser inte bör hindra att undantagsmöjligheten genomförs eller att den begränsas t.ex. på så sätt som föreslås av *FHI*. *ATG* har anfört att den föreslagna undantagsmöjligheten skulle innebära en otydlighet. Eftersom undantagsmöjligheten endast kan utnyttjas om Lotteriinspektionen gett sitt tillstånd därtill finns det enligt regeringens bedömning inte någon risk för otydlighet.

Promemorians förslag innebär att det är den myndighet som har gett tillstånd till ett lotteri som också skall pröva en ansökan om undantag från kreditförbudet. Enligt regeringens bedömning talar emellertid intresset av en enhetlig tillämpning för att behörigheten skall läggas på Lotteriinspektionen.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna i lagen om anordnande av visst automatspel skall träda i kraft den 1 januari 2005.

Tillstånd som har meddelats med stöd av äldre bestämmelser och vars giltighet löper ut före den 1 april 2006 skall fortsätta att gälla till dess giltighetstiden löper ut. Tillstånd vars giltighet löper ut efter den 31 mars 2006 och vars giltighet inte är begränsad i tiden skall dock upphöra att gälla den 1 april 2006.

Har beslut meddelats före ikraftträdandet skall äldre bestämmelser gälla för överklagande och vid handläggningen av överklagandet.

De nya bestämmelserna i lotterilagen skall träda i kraft den 1 januari 2005.

Utredningens förslag om övergångsbestämmelser innebär att äldre bestämmelser i lotterilagen och automatspelslagen alltså skall tillämpas i fråga om förhållanden som avser tid före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna för förströelseautomater.

Promemorian föreslår inte några övergångsbestämmelser.

Remissinstanserna: *Kommerskollegium* anför, beträffande de nya reglerna för förströelseautomater, att möjligheten att införa någon form av övergångsbestämmelser borde övervägas med hänsyn till de investeringar som ligger till grund för automatspelsverksamheten. *Sveriges automatägares riksförbund (SVAR)* framför liknande synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: De nya bestämmelserna i automatspelslagen skall träda i kraft den 1 januari 2005. Lotteriinspektionen blir således behörig tillstånds- och tillsynsmyndighet från och med den dagen. En fråga som aktualiseras i samband härmed är vad som skall gälla för de gällande tillstånd som har meddelats med stöd av de nuvarande bestämmelserna i automatspelslagen. Automatspelslagen innehåller inte någon bestämmelse om att ett tillstånd skall avse viss tid. Även om det förekom-

mer att kommuner har tidsbegränsat de tillstånd som meddelats förekommer det i hög utsträckning tillstånd som inte är begränsade i tiden. Enligt regeringens mening är situationen på förströelseautomatsområdet så allvarlig att det inte kan komma i fråga att låta sådana tillstånd fortsätta gälla för all framtid. För att komma till rätta med problemen på området måste de nya reglerna omfatta även sådana automater som har tillstånd som har meddelats av socialnämnd och som antingen har en lång giltighetstid eller som över huvud taget inte begränsats i tiden. Tillståndshavarna måste dock ges en rimlig tid inom vilken de kan anpassa sig till reglerna eller avveckla sin verksamhet. Regeringen föreslår därför att dessa tillstånd skall fortsätta att gälla längst till och med utgången av mars 2006.

Förslagen till ändringar i lotterilagen som avser bingospel och undantagsmöjlighet från lagens kreditförbud föreslås träda i kraft den 1 januari 2005.

8 Konsekvensanalys

Förslaget att låta Lotteriinspektionen ta över tillståndsgivningen och tillsynen beträffande förströelseautomater innebär att den som avser att ansöka om tillstånd att bedriva spel eller förnya ett tillstånd som löpt ut får vända sig till inspektionen i stället för till socialnämnden. Vidare måste de tillståndshavare vars tillstånd löper utan begränsning i tiden ansöka om nytt tillstånd på grund av de föreslagna övergångsbestämmelserna. I dag tar de flesta kommunala myndigheterna ut en avgift för att handlägga dessa ärenden. Denna varierar mellan 200 och 8 000 kronor enligt Lotteriinspektionens år 2002 genomförda kartläggning. Härtill kommer att vissa kommuner dessutom tar ut en rörlig avgift beroende på antal spel som tillståndet avser. I vissa kommuner tas dock inte någon avgift ut alls. Lotteriinspektionen kommer, med stöd av de föreskrifter som skall meddelas av regeringen, att ta ut en avgift för prövningen av ansökningar enligt de principer som gäller enligt avgiftsförordningen (1992:191), dvs. så att full kostnadstäckning nås. I Lotteriinspektionens kartläggning anges att det finns upp till 7 000 automater utplacerade med stöd av tillstånd enligt automatspelslagen. Så gott som alla tillstånd löper tills vidare. Hur stor andel av dessa som överensstämmer med lagens definition av förströelsespel kan inte fastställas. Det är mot denna bakgrund svårt att förutse hur många av nuvarande tillståndshavare som kommer att ansöka om tillstånd hos Lotteriinspektionen. Det är främst småföretagare som innehar tillstånd att anordna spel på förströelseautomater. Förslagen berör således främst denna typ av näringsidkare. Enligt den uppskattning som görs i Lotteriinspektionens kartläggning finns förströelseautomater utplacerade i nära 3 000 lokaler, varför antalet berörda småföretagare bör vara ca 3 000. I regel ägs inte förströelseautomaterna av tillståndsinnehavaren. Lotteriinspektionen har i sin kartläggning funnit att de utplacerade automaterna ägs av ett femtontal bolag, varav några är större aktiebolag och andra är enmansföretag. Dessa företag berörs endast indirekt av förslagen.

För Lotteriinspektionens del innebär förslaget vidare att inspektionen tillförs en ny ärendegrupp. I en inledningsfas kan de nya uppgifterna antas innebära ökade kostnader för Lotteriinspektionen. Den omständigheten att en enda myndighet kommer att hantera dessa ärenden bör på sikt dock kunna medföra betydande möjligheter till effektivisering. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att omfattningen av de nya arbetsuppgifter som tillförs inspektionen inte är av större omfattning än att de kan hanteras inom ramen för befintlig anslagsnivå. De avgifter inspektionen skall ta ut för prövningen av tillståndsärendena samt tillsynsavgifterna skall levereras in till staten.

Regeringens förslag att även avkastningen från spelet på värdeautomater skall beaktas vid bedömningen av om bingospelet kan antas komma att ge skälig avkastning, innebär att det blir lättare för föreningar att få sina tillstånd förnyade eller att över huvud taget få inträde på bingospelmarknaden. Dessa föreningar kommer därmed att få bättre möjligheter att finansiera sin verksamhet. Regeringen avser att verka för att det nya sättet att beräkna avkastningen från bingospelet inte skall medföra att spelet på värdeautomater kommer att dominera verksamheten i bingohallarna. Regeringen gör därför bedömningen att någon risk för ett ökat spelmissbruk inte föreligger.

Regeringens förslag att Lotteriinspektionen skall ges möjlighet att medge undantag från lotterilagens förbud att ge kredit för insatser i lotteriet om det finns synnerliga skäl innebär en lösning som är praktisk och ekonomisk och medför således fördelar för såväl anordnaren som ombudet och lottköparen. Regeringen bedömer att förslaget är utformat på ett sådant sätt att det inte kan leda till ett ökat spelmissbruk.

Förslagen medför inte några ökade kostnader för staten.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel

3 §

Bestämmelsens *tredje stycke* ändras så att Lotteriinspektionen blir behörig att pröva frågor om tillstånd enligt lagen. Vidare utökas den nuvarande skyldigheten att höra polismyndigheten i ett ärende innan tillstånd meddelas till att omfatta även den berörda kommunen. Syftet härmed är att Lotteriinspektionen skall ges ett fullgott beslutsunderlag så att inspektionen riktigt kan bedöma om förutsättningarna för att bifalla en ansökan är uppfylld. Kommunens yttrande bör således omfatta samtliga omständigheter av betydelse för bedömningen enligt 4 §. Vidare bör kommunen uppmärksamma Lotteriinspektionen på omständigheter som är av betydelse i frågan om ett tillstånd bör förenas med sådana föreskrifter som anges i 5 §. I likhet med vad som gäller för hörande av polismyndigheten är kommunens hörande inte nödvändigt om det redan av övriga omständigheter framgår att ansökan skall avslås (jfr prop. 1989/90:46 s. 21).

Enligt *fyärde stycket* får Lotteriinspektionen ta ut avgifter enligt föreskrifter som meddelas av regeringen. Prop. 2004/05:3

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 4.

4–6, 8 och 10 §§

I bestämmelserna byts ordet "socialnämnden" i olika böjningsformer och kortformer ut mot "Lotteriinspektionen" i motsvarande form.

7 §

I *första* och *andra styckena* byts ordet "socialnämnden" ut mot ordet "Lotteriinspektionen".

Lotterilagsutredningens förslag att föra in reglerna om förströelseautomater i lotterilagen innebär bl.a. att bestämmelsen om avgifter i 53 § skulle tillämpas även när det gäller verksamheten beträffande sådana automater. Lotteriinspektionen skulle således med stöd av den bestämmelsen och de föreskrifter som meddelas med stöd av den ta ut avgift för såväl tillståndsprövningen som för tillsynen. Den nuvarande regleringen i automatspelslagen medger emellertid inte att avgift för tillsynen tas ut. Med den författningstekniska lösning som regeringen föreslår – att behålla bestämmelserna om förströelseautomater i automatspelslagen – blir det därför nödvändigt att ta in ett bemyndigande som ger regeringen rätt att meddela föreskrifter om avgifter för tillsynsverksamheten. Ett sådant bemyndigande tas in i det nya *tredje stycket*.

11 §

Av bestämmelsen framgår att samtliga beslut som Lotteriinspektionen fattar med stöd av lagen överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

Första punkten

De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2005. Vid denna tidpunkt övertar således Lotteriinspektionen de uppgifter som nu socialnämnderna ansvarar för.

Ikraftträdandebestämmelserna innebär vidare att socialnämnderna är behöriga att fatta beslut avseende förströelseautomaterna till och med den sista december 2004. Det sagda gäller såväl beslut i tillståndsärenden som beslut som socialnämnderna kan ha att fatta i sin egenskap av tillsynsmyndighet. Denna behörighet upphör den 1 januari 2005. Ärenden hos socialnämnderna som då inte är slutligt avgjorda skall därför lämnas över till Lotteriinspektionen.

Andra punkten

Övergångsbestämmelserna i denna punkt innebär att det efter den sista mars 2006 inte skall få anordnas spel på förströelseautomater eller få finnas förströelseautomater utplacerade med stöd av tillstånd enligt de gamla reglerna. Av övergångsbestämmelserna framgår att tillstånd som har meddelats med stöd av de äldre bestämmelserna och vars giltighetstid

löper ut före den 1 april 2006 skall fortsätta att gälla till dess giltighetstiden löper ut. Innehavare av sådana tillstånd som vill fortsätta med verksamheten får därefter ansöka om nytt tillstånd enligt de nya reglerna. När det gäller tillstånd vars giltighetstid löper ut efter den 31 mars 2006 upphör dessa att gälla den 1 april 2006. Detsamma gäller tillstånd med en giltighet som inte har begränsats i tiden.

Tredje punkten

Av tredje punkten framgår att de äldre bestämmelserna skall tillämpas när ett beslut som har meddelats enligt den äldre ordningen har överklagats.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna behandlas i avsnitt 7.

9.2 Förslaget till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000)

22 §

I paragrafen införs ett nytt *andra stycke*. Bestämmelsen är tillämplig i de fall det även förekommer spel på värdeautomater i en bingohall. Tillståndsmyndigheten skall i dessa fall vid sin prövning av frågan om sökanden kan antas komma få skälig avkastning från bingospelet även beakta den förväntade avkastningen från spelet på värdeautomater. Det är den del av avkastningen som tillkommer sammanslutningen som skall beaktas. Denna del är i praktiken beroende av det avtal som ingåtts mellan AB Svenska Spel och Riksidrottsförbundet angående fördelningen av överskottet från värdeautomaterna. Avtalet innebär att en viss del av överskottet tillkommer bingospelsarrangören och det är således denna del som skall beaktas.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 5.

37 §

I paragrafen införs ett nytt *andra stycke*. Lotteriinspektionen får om det finns synnerliga skäl medge undantag från förbudet att ge kredit för insatser i ett lotteri. Undantagsmöjligheten är begränsad till att avse ett visst lotteri. Detta innebär att en anordnare har att ansöka om undantag för varje enskilt lotteri som anordnaren vill ha undantag för.

Synnerliga skäl kan aldrig anses föreligga om det rör sig om en kreditform som innebär en risk för spelmissbruk. Undantagsmöjligheten kan därför inte komma i fråga för krediter som syftar till att göra det möjligt för den som inte har råd att ändå kunna spela. Inte heller bör krediter som kan leda till ett upprepat och oplanerat spelande accepteras. Framstår den valda kreditformen däremot snarare som ett alternativt betalningssätt än som en egentlig kredit och finns det inte heller några risker för spelmissbruk bör undantag kunna medges.

Det är den som avser att ge kredit som har att ansöka om undantag från kreditförbudet. Om lotterianordnaren själv avser att lämna kredit ankommer det således på denne att hos Lotteriinspektionen ansöka om undantag

från kreditförbudet. I annat fall skall ombudet för lotterianordnaren ansöka om undantag. Prop. 2004/05:3

I syfte att säkerställa en enhetlig tillämpning skall Lotteriinspektionen vara ensam behörig att pröva ansökningar om undantag, oavsett vilken myndighet som gett tillstånd till lotteriet. Det sagda innebär att även om regeringen med stöd av 45 § lotterilagen gett tillstånd till ett lotteri är det inspektionen som skall ta ställning till en ansökan om undantag från kreditförbudet.

Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.

Lotterilagsutredningens sammanfattning av betänkandet Från tombola till Internet (SOU 2000:50) såvitt avser tillståndsgivning, tillsyn och kontroll av automatspel

Prop. 2004/05:3
Bilaga 1

Utredningen har tidigare behandlat automatspelsfrågorna i delbetänkandet Automatspel (SOU 1998:144). I förevarande betänkande återkommer utredningen med några kompletterande förslag.

Av utredningens undersökningar framgår att förströelsespelen utgör ett växande problem, främst i storstadsregionerna. Det beror främst på att det i stor utsträckning förekommer spel om pengar på förströelseautomaterna. Många ungdomar förstör sin ekonomi och riskerar därmed att dras in i kriminalitet.

Såsom påtalats i delbetänkandet är det naturligtvis praktiskt omöjligt att helt förhindra att spelare och spelanordnare avtalar om penningutbetalning i anslutning till spelen. Däremot anser utredningen att man i stor utsträckning kan eliminera risken för sådant illegalt spel genom att förhindra att tillstånd ges för automater av den typ som pokermaskiner representerar, dvs. automater där spelförloppet till helt övervägande del är beroende av slumpen.

Ett förslag härom lades fram i delbetänkandet, men genomfördes inte. Enligt regeringens mening fanns det skäl att avvakta utredningens slutbetänkande som, enligt regeringen, bedömdes skulle komma att innehålla förslag om en samlad reglering av alla former av automatspel. Utredningen anser att förslaget nu bör genomföras. Härigenom skulle till exempel de spel som inte till någon eller mycket liten del kan påverkas av spelarens skicklighet och som i huvudsak används vid illegalt spel, främst de s.k. pokermaskinerna, försvinna. Detta skall enligt utredningens förslag åstadkommas inom ramen för ett förfarande med typgodkännande, där varje automattyp skall godkännas genom Lotteriinspektionen försorg.

Utredningen anser vidare att man skulle göra stora samordningsvinster genom att flytta över tillståndsgivningen beträffande förströelseautomaterna från kommunerna till Lotteriinspektionen. Lotteriinspektionen är redan tillståndsmyndighet beträffande bl.a. varuspelsautomater och restaurangkasinospel och det är i många fall samma företag som arrangerar sådana spel som spel på förströelseautomater. Prövningen är också i huvudsak densamma innefattande bl.a. en bedömning av den tekniska utrustningen och av arrangörens och spelplatsens lämplighet. Till bilden hör vidare att tillståndsgivningen i många kommuner är en mycket liten arbetsuppgift vilket gör att det är svårt att upprätthålla en tillräcklig kompetens i sådana ärenden. Spridningen av beslutanderätten på så många organ som kommunerna utgör medför också en påtaglig risk för en olikformig behandling. Samtidigt är det angeläget att den kommunala förankringen behålls. Kommunerna har värdefull kunskap om de tilltänkta spelplatserna och andra lokala förhållanden av betydelse för tillstånds-

givningen. Denna kunskap kan dock tillvaratas genom att Lotteriinspektionen inhämtar yttrande från kommunerna.

Prop. 2004/05:3
Bilaga 1

Mot denna bakgrund föreslår utredningen att tillståndsgivningen beträffande förströelseautomater i fortsättningen skall handhas av Lotteriinspektionen och att inspektionen skall inhämta yttranden från kommunerna i sådana ärenden..

I enlighet med utredningens förslag beträffande förströelseautomaterna föreslår utredningen att kommunernas synpunkter skall inhämtas också vid tillståndsprövning av varuautomatspel och restaurangkasinospel. Utredningen föreslår vidare att även varuspelsautomater skall vara typgodkända på samma sätt som förströelseautomater.

Mot bakgrund av att konkurrensen på spelmarknaden ökar och marknadsföringen tenderar att bli alltmer aggressiv med större summor pengar i omsättning, är det viktigt att reglerna om spel och lotterier ger tillståndsmyndigheter och kontrollmyndigheter möjlighet att bevara en sund spelmarknad. Genom en lämplighetsprövning av den som önskar anordna ett lotteri ökar denna möjlighet avsevärt. Redan nu finns dels en allmän lämplighetsprövning vad gäller lotteriverksamhetens bedrivande, dels en lämplighetsprövning av den som söker tillstånd att anordna roulettspel, tärningsspel och kortspel. Utredningen föreslår att det införs en lämplighetsprövning även av den som ansöker om tillstånd att anordna spel på varuspelsautomater och förströelseautomater.

Lotterilagsutredningens lagförslag i betänkandet Från Tombola till Internet (SOU 2000:50) i relevanta delar

Prop. 2004/05:3
Bilaga 2

Förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000)

Härigenom föreskrivs i fråga om lotterilagen (1994:1000)
dels att 1, 2, 4, 14, 24 a, 33, 34, 36, 43, 46 och 54 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 27 a, 27 b och 48 a, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

(3 §)

Med lotteri avses *i denna lag* en verksamhet *där* en eller flera deltagare, med eller utan insats, kan få en vinst till ett högre värde än vad var och en av de övriga deltagarna kan få.

Till lotteri hänförs

1. lottning, gissning, vadhållning och liknande förfaranden,

2. marknads- och tivolinöjen,

3. bingospel, automatspel, roulettspel, tärningsspel, kortspel, kedjebrevsspel och liknande spel.

Vid bedömningen av om en verksamhet är ett lotteri skall hänsyn tas till verksamhetens allmänna karaktär och inte endast till den *större eller mindre* grad av slump som finns i det enskilda fallet.

Med vinst avses i denna lag även rätt till fortsatt spel.

Föreslagen lydelse

1 §

Med lotteri avses en verksamhet *som innebär* att en eller flera deltagare, med eller utan insats, kan få en vinst till ett högre värde än vad var och en av de övriga deltagarna kan få *och i vilken vinstmöjligheterna helt eller delvis beror på slumpen till följd av lottning, gissning, vadhållning eller därmed jämförliga förfaranden*. Vid bedömningen av om en verksamhet är ett lotteri skall hänsyn tas inte endast till den grad av slump som finns i det enskilda fallet utan *också* till verksamhetens allmänna karaktär.

Automatspel räknas som lotteri även om förutsättningarna enligt första stycket inte är uppfyllda.

Detsamma gäller

- *tivoli- och marknadsnöjen och*

- *kedjebrevsspel och liknande spel.*

2 §

(1 § Första stycket)

Denna lag *skall tillämpas på* lotterier som anordnas för allmänheten.

(1 § tredje stycket)

Lagen *skall tillämpas också på* lotterier i form av bingospel, automatspel, roulettspel, tärningsspel och kortspel som *inte anordnas för allmänheten, om spelet anordnas i*

Denna lag *gäller* lotterier som anordnas för allmänheten.

Lagen *gäller* också lotterier i form av bingospel, automatspel, roulettspel, tärningsspel och kortspel som, *utan att anordnas för allmänheten, anordnas i förvärvssyfte.*

förvärvssyfte.

(2 §)

Lagen gäller inte svenska statens premieobligationslån.

Den tillämpas inte heller på automatspel som inte ger vinst eller ger vinst bara i form av frispel. Föreskrifter om sådant automatspel finns i lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel.

Den tillämpas inte heller på spel enligt kasinolagen (1999:355).

(6 §)

Med automatspel avses i denna lag spel på mekaniska eller elektroniska spelautomater.

I denna lag avses med

1. varuspelsautomat: en spelautomat som betalar ut vinst i form av varor och där vinstmöjligheterna helt eller delvis beror på slumpen,

2. penningautomat: en spelautomat som betalar ut vinst i form av pengar och där vinstmöjligheterna huvudsakligen beror på slumpen,

3. värdeautomat: en spelautomat som betalar ut vinst bara i form av värdebevis, spelpolletter eller liknande och där vinstmöjligheterna huvudsakligen beror på slumpen,

4. skicklighetsautomat: en spelautomat som betalar ut vinst i form av pengar och där vinstmöjligheterna helt eller delvis beror på spelarens skicklighet.

Lagen gäller också innehav av spelautomater.

Lagen gäller inte svenska statens premieobligationslån eller spel enligt kasinolagen (1999:355).

4 §

Med automatspel avses spel på mekaniska eller elektroniska spelautomater.

I denna lag avses med

1. varuspelsautomat: en spelautomat som betalar ut vinst bara i form av varor,

2. penningautomat: en spelautomat som betalar ut vinst bara i form av pengar,

3. värdeautomat: en spelautomat som betalar ut vinst bara i form av värdebevis.

4. förströelseautomat: en automat som inte ger vinst eller som ger vinst bara i form av rätt till fortsatt spel på automaten.

14 §

Varuspelsautomater och förströelseautomater skall vara av godkänd typ. Sådana automater skall inte typgodkännas om det på grund av beskaffenheten av automaterna eller, såvitt gäller varuspelsautomater, de varor som används som vinster, finns en inte obetydlig risk att automaterna kommer att användas för spel, direkt eller indirekt,

Prop. 2004/05:3
Bilaga 2

om pengar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall meddela närmare föreskrifter om vilka krav som skall uppfyllas och vad som i övrigt skall gälla för typgodkännande av varuspelsautomater och förströelseautomater.

Förslutna lotter och bingobrickor som används i ett lotteri skall vara av godkänd typ. Detsamma gäller teknisk utrustning som används för insatser, vinstdragning eller kontroll av egentliga lotterier och bingospel.

Ett beslut om typgodkännande får förenas med villkor.

24 a §

Tillstånd till automatspel får lämnas bara i fråga om varuspelsautomat, penningautomat, värdeautomat och *skicklighetsautomat*.

Tillstånd till automatspel får lämnas bara i fråga om varuspelsautomat, penningautomat, värdeautomat och *förströelseautomat*.

Spel på förströelseautomater

27 a §

Tillstånd att anordna spel på förströelseautomater får lämnas, om

1. varje spelautomat är typgodkänd,

2. varje spelautomat förses med tillståndshavarens namn,

3. det kan antas att spelautomaten inte kommer att användas för något annat ändamål än den enligt ansökan är avsedd för,

4. det kan antas att god ordning kommer att råda inom den lokal eller på den plats där spelet skall bedrivas,

5. det kan antas att barn inte otillbörligen lockas att delta i spelet,

6. det kan antas att spelet inte kommer att bedrivas i en miljö som är olämplig för barn och ungdom, och

7. den som söker tillstånd bedöms vara lämplig att driva verksamheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om märkning

Föreskriftsrätt

27 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får, med avvikelse från denna lag, meddela föreskrifter om begränsningar i fråga om automatspel, om det behövs för att verksamheten skall bedrivas på ett från allmän synpunkt lämpligt sätt.

(34 §)

Tillstånd att anordna kortspel fås, om

1. spelet anordnas i ett sådant sammanhang som avses i 32 § 1,
2. värdet av spelarens insats på varje särskild vinstmöjlighet uppgår till högst 1/600 basbelopp,
3. värdet av högsta vinsten på varje särskild vinstmöjlighet uppgår till högst 1/400 basbelopp, och
4. den som söker tillstånd *uppfyller kraven i 32 § 4 enligt 33 §.*

33 §

Tillstånd att anordna kortspel fås, om

1. spelet anordnas i ett sådant sammanhang som avses i 32 § 1,
2. värdet av spelarens insats på varje särskild vinstmöjlighet uppgår till högst 1/600 basbelopp,
3. värdet av högsta vinsten på varje särskild vinstmöjlighet uppgår till högst 1/400 basbelopp, och
4. den som söker tillstånd *bedöms vara lämplig att driva verksamheten.*

Lämplighetsprövning

(33 §)

Vid prövningen enligt 32 § 4 skall tillståndsmyndigheten beakta sökandens erfarenheter på området, ekonomiska förhållanden, vilja och förmåga att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt samt andra omständigheter av betydelse.

I fråga om aktiebolag, handelsbolag och ekonomiska eller ideella föreningar skall prövningen även omfatta

1. verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning har ett bestämmande inflytande över verksamheten,

34 §

Vid prövning enligt denna lag av om sökanden är lämplig att driva en verksamhet skall tillståndsmyndigheten beakta sökandens erfarenheter på området, ekonomiska förhållanden, vilja och förmåga att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt samt andra omständigheter av betydelse.

I fråga om aktiebolag, handelsbolag och ekonomiska eller ideella föreningar skall prövningen även omfatta

1. verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning har ett bestämmande inflytande

2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter som till följd av eget eller närståendes ekonomiska intresse har en väsentlig gemenskap med den juridiska personen som är grundad på andelsrätt eller därmed jämförligt ekonomiskt intresse, och

3. bolagsmännen i handelsbolag.

Som närstående till en styrelseledamot eller en styrelsesuppleant anses den som enligt 4 kap. 3 § första stycket konkurslagen (1987:672) är att anse som närstående till gäldenären.

de över verksamheten,

2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter som till följd av eget eller närståendes ekonomiska intresse har en väsentlig gemenskap med den juridiska personen som är grundad på andelsrätt eller därmed jämförligt ekonomiskt intresse, och

3. bolagsmännen i handelsbolag.

Som närstående till en styrelseledamot eller en styrelsesuppleant anses den som enligt 4 kap. 3 § första stycket konkurslagen (1987:672) är att anse som närstående till gäldenären..

36 §

Anställda eller funktionärer hos den som anordnar bingospel, annat automatspel än spel på värdeautomat *i Sverige*, roulettspel, tärningsspel eller kortspel får inte delta i lotteriet.

Anställda eller funktionärer hos den som anordnar bingospel, annat automatspel än spel på värdeautomat *och förströelseautomat*, roulettspel, tärningsspel eller kortspel får inte delta i lotteriet.

43 §

Lotteriinspektionen prövar frågor om tillstånd att anordna

1. spel på varuspelsautomater enligt 25 §,

2. spel på penningautomater, värdeautomater och *skicklighetsautomater* enligt 26 §,

3. roulettspel och tärningsspel enligt 32 § och

4. kortspel enligt 34 §.

2. spel på penningautomater och värdeautomater enligt 26 §,

3. *spel på förströelseautomater enligt 27 a §,*

4. roulettspel och tärningsspel enligt 32 § och

5. kortspel enligt 33 §.

Innan beslut fattas enligt första stycket 3–5 skall berörd kommun ges tillfälle att yttra sig.

46 §

Lotteriinspektionen prövar frågor om typgodkännande enligt 14 §.

Lotteriinspektionen *eller den myndighet som regeringen bestämmer*, prövar frågor om typgodkännande enligt 14 §.

48 a §

För att utöva tillsynen har en tillsynsmyndighet rätt att få tillträde till lokaler och platser där spel på spelautomater eller andra

54 §

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1. olovligen anordnar lotteri, eller

2. olovligen innehar en *penning-automat*, *värdeautomat*, *varuspels-automat* eller *skicklighetsautomat*.

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms också den som i yrkesmässig verksamhet eller annars i förvärvssyfte uppsåtligen främjar deltagande i ett utom landet anordnat lotteri, om främjandet särskilt avser deltagande från Sverige.

2. olovligen innehar en *spelautomat*.

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms också den som *olovligen* i yrkesmässig verksamhet eller annars i förvärvssyfte uppsåtligen främjar deltagande i ett utom landet anordnat lotteri, om främjandet särskilt avser deltagande från Sverige.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Är brottet grovt döms till fängelse i högst två år.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag – med undantag för 14 §, 25 § första stycket 4 och 27 a § första stycket 1 – träder i kraft den 1 juli 2001, då lagen (1982:636) om anordnande av visst automatspel upphör att gälla. De nya bestämmelserna i 14 §, 25 § första stycket 4 och 27 a § första stycket 1 träder i kraft den 1 januari 2003.

2. Äldre bestämmelser i lotterilagen (1994:1000) och lagen om anordnande av visst automatspel tillämpas alltjämt i fråga om förhållanden som avser tid före ikraftträdandet.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över betänkandet Från Tombola till Internet (SOU 2000:50)

Prop. 2004/05:3
Bilaga 3

Remissyttranden har lämnats av: Datainspektionen, Ekobrottsmyndigheten, Riksåklagaren, Statskontoret, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Kommerskollegium, Statens folkhälsoinstitut, Socialstyrelsen, Riksrevisionsverket, Riksskatteverket, Lotteriinspektionen, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Göteborgs kommun, Svenska kommunförbundet, Folkrörelsernas Samarbetsorgan för Lotterifrågor, IOGT-NTO, Riksförbundet Spelberoende, Spel & Tobakshandlarnas Riksförbund, Svenska Tidningsutgivareföreningen TU Service AB, Sveriges Automatägares Riksförbund, Sveriges bingoarrangörers centralorganisation, Sveriges Hotell & Restaurangföretagare, Sveriges Riksidrottsförbund, Sveriges Tivoliägareförening, Västsvenska Idrottsförbundet, AB Trav och Galopp, AB Svenska Spel, Cherryföretagen AB, Knutsson Casino AB samt True-max AB

Följande remissinstanser har meddelat att de inte har några synpunkter på förslagen: Svea hovrätt, Kammarrätten i Stockholm, Rikspolisstyrelsen, Statens kriminaltekniska laboratorium, Konsumentverket, Konkurrentverket, Ungdomsstyrelsen, Ekonomistyrningsverket, Granskningsnämnden för radio och TV, Länsstyrelsen i Värmlands län, Centerorganisationernas Rikslotteri Fyrklövern och Lottillverkarnas branschorganisation.

Yttranden över betänkandet har även inkommit från Brottsförebyggande rådet. Härutöver har ett antal enskilda yttrat sig i frågan.

Följande remissinstanser har avstått från att yttra sig: Finansinspektionen Uppsala kommun, Mora kommun, Skellefteå kommun, Gotlands kommun, Cancerfonden, De Handikappades Riksförbund, Folkrörelsernas lotteribyrå, A-lotterierna, FRISAM, Handelstjänstemannaförbundet, KFUK-KFUM:s riksförbund, Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer, Pensionärernas Riksorganisation, Sveriges Television AB samt TV 4 AB.

Lagförslagen i promemorian Vissa ändringar i lotterilagen (1994:1000)

Prop. 2004/05:3
Bilaga 4

Härigenom föreskrivs att 22 och 37 §§ lotterilagen (1994:1000) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

Tillstånd att anordna bingospel får ges till en sådan sammanslutning som avses i 15 §, om

1. värdet av högsta vinsten inte överstiger ett basbelopp,

2. värdet av vinsterna i spelet motsvarar minst 35 procent av insatsernas värde,

3. vinstplanen anslås i spellokalen, och

4. det kan antas att bingospelet kommer att ge sammanslutningen skälig avkastning, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

Tillstånd att anordna bingospel får ges till en sådan sammanslutning som avses i 15 §, om

1. värdet av högsta vinsten inte överstiger ett basbelopp,

2. värdet av vinsterna i spelet motsvarar minst 35 procent av insatsernas värde,

3. vinstplanen anslås i spellokalen, och

4. det kan antas att bingospelet kommer att ge sammanslutningen skälig avkastning, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

Förekommer det spel på värdeautomater i spellokalen skall vid bedömningen enligt första stycket 4 även den avkastning som sådant spel kan antas komma ge sammanslutningen beaktas.

Om det finns särskilda skäl för det får värdet av högsta vinsten uppgå till högre belopp än som anges i första stycket 1, dock högst sex basbelopp.

Tillstånd får lämnas för högst tre år åt gången.

37 §⁷

Det är inte tillåtet för den som anordnar ett lotteri enligt denna lag att lämna kredit för insatser i lotteriet. Detsamma gäller för den som är ombud för den som anordnar lotteriet.

Det är inte tillåtet för den som anordnar ett lotteri enligt denna lag att lämna kredit för insatser i lotteriet. Detsamma gäller för den som är ombud för den som anordnar lotteriet.

⁷ Senaste lydelse 2002:592.

*Om det finns särskilda skäl får
tillståndsmyndigheten medge un-
dantag från förbudet i första
stycket.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2004.

Förteckning över remissinstanser beträffande promemorian

Prop. 2004/05:3
Bilaga 5

Följande remissinstanser har yttrat sig: Svea hovrätt, Kammarrätten i Stockholm, Statskontoret, Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut, Ekonomistyrningsverket, Lotteriinspektionen, Konsumentverket, Ungdomsstyrelsen, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Göteborgs kommun, AB Trav och Galopp, AB Svenska Spel, Folkrorelsernas lotteribyrå – A-lotterierna, Folkrorelsernas samarbetsorgan för lotterifrågor, IOGT/NTO, Riksförbundet Spelberoende, Sveriges bingoarrangörers centralorganisation, Sveriges Riksidrottsförbund och Västsvenska Idrottsförbundet.

Följande remissinstanser har avstått från att yttra sig: Riksrevisionen, Uppsala kommun, Mora kommun, Skellefteå kommun, Gotlands kommun, Svenska Kommunförbundet, Cancerfonden – Riksförbundet mot cancer, Centerns Riksorganisations lotterier, De handikappades riksförbund, Fritidsrorelsernas samarbetsorganisation, KFUK–KFUM:s riksförbund, Lottericentralen, Lottillverkarnas branschorganisation.

Lagrådsremissens lagförslag

Härigenom föreskrivs att 22 och 37 §§ lotterilagen (1994:1000) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

Tillstånd att anordna bingospel får ges till en sådan sammanslutning som avses i 15 §, om

1. värdet av högsta vinsten inte överstiger ett basbelopp,
2. värdet av vinsterna i spelet motsvarar minst 35 procent av insatsernas värde,
3. vinstplanen anslås i spellokalen, och
4. det kan antas att bingospelet kommer att ge sammanslutningen skälig avkastning, om det inte finns särskilda skäl för något annat.

Förekommer det spel på värdeautomater i spellokalen skall vid bedömningen enligt första stycket 4 även den avkastning som sådant spel kan antas komma att ge sammanslutningen beaktas.

Om det finns särskilda skäl för det får värdet av högsta vinsten uppgå till högre belopp än som anges i första stycket 1, dock högst sex basbelopp.

Tillstånd får lämnas för högst tre år åt gången.

37 §⁸

Det är inte tillåtet för den som anordnar ett lotteri enligt denna lag att lämna kredit för insatser i lotteriet. Detsamma gäller för den som är ombud för den som anordnar lotteriet.

Om det finns synnerliga skäl får

⁸ Senaste lydelse 2002:592.

*Lotteriinspektionen i enskilda fall
medge undantag från förbudet i
första stycket.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2004-06-01

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Magnusson, f.d. regeringsrådet Leif Lindstam och justitierådet Nina Pripp.

Enligt en lagrådsremiss den 27 maj 2004 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lotterilagen (1994:1000).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Jörgen van der Stad.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 september 2004

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Engqvist, Ulvskog, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Lövdén, Ringholm, Bodström, Sommestad, Karlsson, Lund, Nykvist, Andnor, Nuder, Hallengren, Björklund, Holmberg, Jämtin

Föredragande: Bosse Ringholm

Regeringen beslutar proposition 2004/05:3 Vissa ändringar på spel- och lotteriområdet

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upp- häver eller upprepar ett normgivnings- bemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG- regler
--------------------	--	--

Lag om ändring i 7 §
lagen (1982:636) om
anordnande av visst
automatspel